

PORONHOITAJIEN SIJAISAPUKOKEILU

Tätä tekstiä kirjoitettaessa lakiehdotus poronhoitajien sijaisapukokeilusta on vielä keskeneräinen esityksenä eduskunnassa, mutta sen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2010 alkaen.

Paliskuntain yhdistys on vuonna 2004 tehnyt ehdotuksen sosiaali- ja terveysministeriölle (STM), että poronhoitajille saataisiin sijaisapuoikeus poronhoitotyön järjestelyihin. STM:n pyynnöstä Maatalousyrittäjien eläkelaitos (Mela) on tehnyt selvityksen poronhoitotyön sijaisavun tarpeellisuudesta. Asiaa selvittänyt työryhmä ehdotti kolmivuotista sijaisapukokeilua koko poronhoitoalueella.

Kokeilun perusteella tehdään arvio sijaisaputyön tarpeellisuudesta poroelinkeinolle, lisäksi arvioidaan kokeilun käytäntöjä ja niiden kehittämistarpeita järjestelmän mahdollista jatkoa ajatellen.

Laki toteutuessaan tarkoittaa käytännössä, että poromies sairastuttuaan ja ollessaan kykenemätön tekemään välttämättömiä porokarjansa hoitotöitä on oikeutettu ostamaan/palkkaamaan työntekijän tähän työhön ja saamaan teetetyttä työstä korvauksen Melan kautta. Kokeilu kattaa koko poronhoitoalueen. Kokeilun aikana on huomioita-

va, että sijaisapukorvauksen määrä on rajattu 40 tuntiin (5 päivää) ja max 17 euroa/tunti poronhoitajaa ja kalenterivuotta kohti, mutta esityksen mukaan sosiaali- ja terveysministeriöllä on mahdollisuus tarkistaa tuntimäärää käytettävissä olevien varojen puitteissa kokeilun myöhäisempinä vuosina. Sijaisen matkakustannuksia ei erikseen korvata.

Tärkeää onkin, että poronhoitajat ottavat järjestelmän käyttöönsä ja näin järjestelmä osoitetaan tarpeelliseksi. Samalla saamme tietoa siitä, millainen on todellinen sijaisavun tarve ja määrä. Havaitut epäkohdat ja ongelmat pyritäänkin korjaamaan jo kokeilun aikana ja viemään parannettuna mahdolliseen uuteen järjestelmään määräaikaisen kokeilun jälkeen.

Poronhoitajan menettely työkyvyttömyyden kohdatessa

1. Ilmoittaa paliskunnan poroisännälle sijaisavun tarpeesta ja sen järjestämisestä

2. Hankkii itse sijaisen
3. Suorittaa työkorvauksen/palkan sijaiselle hänen tekemästään työstä
4. Hakee sijaisapukorvausta Melasta /Mela-asiamieheltä

Millä edellytyksillä oikeus sijaisapukorvaukseen

Sijaisapu korvaukseen ovat oikeutettuja yrittäjänä toimivat poronhoitajat. Poronhoitajalta edellytetään maatalousyrittäjien eläkelain (1280/2006) 10 §:n mukainen pakollinen MYEL-vakuutus. Lisäksi sijaisapuoikeus edellyttää vähintään 50 lukuporoa. Porojen omistusoikeus ja vähimmäismäärä osoitetaan viimeksi vahvistetulla poroluettelolla. Poroluettelon vahvistamisen jälkeen tapahtuneet muutokset porojen määrissä ja omistusoikeuksissa otetaan huomioon, jos paliskunnan hallitus on ennen sijaisavun suorittamisajankohtaa vahvistanut muutoksen.

Sijaisapukorvaukseen oikeuttava työtehtävät

Sijaisapukorvaukseen oikeuttavana poronhoitotyönä pidetään MYEL:n mukaan vakuutettavaa poronhoito-

työtä, jota tehdään omaan, perheenjäsenen tai paliskunnan lukuun.

Korvaukseen oikeuttavaa työtä on esimerkiksi porojen paimentaminen, kokoaminen, erottelu, tarhaus, lisäruokinta ja merkintä, edellyttäen, että työtä tehdään omaan, perheenjäsenen tai paliskunnan lukuun eikä toimintaa ole pidettävä eri yrityksenä.

Jos poronhoitotyötä tehdään eri yrityksenä, Paliskuntain yhdistyksen lukuun tai työ on otettu huomioon MYEL-vakuutuksessa viljellyn maatalousmaan työtuloa määriteltäessä, niin nämä työt ei kuulu korvauksen piiriin.

Kuka voi toimia sijaisena ja mitä edellytyksiä/velvoitteita siitä seuraa?

- Poronhoitaja, jolla on oma MYEL-vakuutus, voi toimia sijaisena. MYEL-vakuutuksen lisäksi sijaisavalta poronhoitajalta edellytetään Y-tunnusta ja voimassa olevaa ennakkoperintärekisterin merkintää. Y-tunnuksen ja ennakkoperintärekisterin voimassaolon voi tarkistaa helposti ja maksuttomasti internetistä, www.ytj.fi

- Sijaisaputyön voi ostaa myös muultakin yrittäjältä, kuin poromieheltä. Yrittäjälläkin on oltava Y-tunnus ja voimassa oleva ennakkoperintärekisterin merkintä.

- Yksityishenkilö voi myös olla sijaisaputyön suorittaja. Tällöin tulee vastattavaksi työnantajavelvoitteet; palkan maksu, ennakonpidätyksen suorittaminen ja tilittäminen valtiolle, lakisääteiset eläkevakuutukset ja tapaturmavakuutukset sekä sosiaaliturvamaksu. Lisätietoja työnantajan velvollisuuksista saa netistä osoitteesta www.palkka.fi

- Sijaisapua ei voi käyttää, jos poronhoitajan perheenjäsenellä on mahdollisuus huolehtia ja edellytyksiä suoritua sijaisapuun sisältyvistä tehtävistä

- Perheenjäsenenä pidetään puolisoa ja alle 18-vuotiasta henkilöä, joka elää vakinaisesti poronhoitajan taloudessa ja on poronhoitajalle tai tämän puolisolle sukua suoraan ale-

nevassa polvessa. Ottolapsi rinnastetaan lapseen.

Puolisolla tarkoitetaan aviopuolisoa ja henkilöä, jonka kanssa poronhoitaja jatkuvasti elää yhteisessä taloudessa avioliitonomaisissa olosuhteissa.

Poroisännän lausunto

Myös poroisännältä tarvitaan lausunto korvauspäätöksen tekemiseksi, tämä löytyy myös Melan nettisivuilta.

Lausunto toimitetaan Melaan sijaisaputarpeen päätyttyä ja sen voi antaa samalla hakemuslomakkeella, jolla korvausta haetaan tai omalla erillisellä poroisännän lausunnolla. Poroisännän lausunnosta käy ilmi, täytyykö poronhoitajalla sijaisapuun vaadittava 50 lukuporon määrä.

Lisäksi lausunnosta selviää, onko poronhoitajan sijaisavulla teettämä työ ollut sellaista, jota voi suorittaa sijaisavulla eli onko kyseessä ollut sijaisapuhetkellä välttämättömäksi katsottava poronhoitotyö ja jos kyse on porotuotteiden jalostuksesta, että kyse on ollut jalostettavan porotuotteen säilyvyyden kannalta välttämättömästä työstä.

Lausunnossa poroisäntä ottaa kantaa myös siihen, onko sijaisavulla hoidettu sellaisia sijaisapua järjestäneen poronhoitajan omia tai hänen perheenjäsenensä poronhoitotöitä.

Korvaus sijaisavusta haetaan jälkikäteen Melasta. Korvaus on haettava kahden kuukauden kuluessa ja lomakkeet löytyvät Melan internet-sivuilta www.mela.fi tai omalta asiamieheltäsi. Korvaus hakemuksen voit jättää omalle Mela-asiamiehellesi tai postittaa sen suoraan Melaan. Hakemuslomakkeelle tarvitaan allekirjoitukset hakijalta sekä työntekijältä.

Sijaisapuasiat hoidetaan pääosin poronhoitoalueella olevien asiamiesten toimesta. Asiointi hoituu myös saamenkielellä. Uusi Melan asiamies Nina West hoitaa saamenkielisen asioinnin ja hänet tavoitat puhelimitse Melan vaihteen kautta. ●

Lisätietoja:

- www.mela.fi

- poronhoitoalueen Mela-asiamiehet

- asiamies Jarno Ronkainen

020 630 0662

- Melan vaihde 020 630 0500

VALMISTAN
KERMIAKKÄ
TUOTTEITA

KITILÄSSÄ

JUHANI TANNER

0400-780 908